

บทที่ 4

บริบทของพื้นที่บริเวณถนนเฉลิมบูรพาชลทิต

ภาพประกอบที่ 2 โครงการก่อสร้างถนนเลียบชายฝั่งทะเล จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด
ที่มา : โครงการก่อสร้างถนนเลียบชายฝั่งทะเล จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด สำนักก่อสร้างทาง
กรมทางหลวงชนบท กระทรวงคมนาคม

กรมทางหลวงชนบท ได้ดำเนินการก่อสร้างถนนเลียบชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ระยอง จันทบุรี ตราด วัตถุประสงค์ของโครงการดังกล่าว เพื่อมุ่งเน้นและพัฒนาให้เป็นถนนสำหรับการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลระดับสากลอย่างยั่งยืน ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลแห่งใหม่ แบ่งเบาปริมาณจราจรในถนนสายหลัก และได้ออกแบบให้มีความต่อเนื่อง สะดวก ปลอดภัย สวยงามและมีองค์ประกอบอื่นที่เหมาะสม กับถนนเพื่อการท่องเที่ยว เช่น ตกแต่งภูมิทัศน์ข้างทางให้สวยงามมีเส้นทางจักรยานและทางเท้าโดยใช้เทคนิค “Colored Hot Mix Asphalt” ระยะทางการก่อสร้างทั้งโครงการ 114 กิโลเมตร เริ่มต้นโครงการที่แยกทางหลวงหมายเลข 3161 บริเวณอนุสาวรีย์สุนทรภู่ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง แนวถนนเลียบชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกจังหวัดระยอง ข้ามปากแม่น้ำ

ประแสร์ เข้าสู่จังหวัดจันทบุรี ไปหาดคึกวิมานอ่าวคู้กระเบน และปากน้ำจันทบุรี สิ้นสุดโครงการที่ปากน้ำเวฬุ เชื่อมต่อทางหลวงหมายเลข 3156 (สุขุมวิท - แหลมฉบัง) อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด กรมทางหลวงชนบท ได้ดำเนินการก่อสร้างถนนเลียบชายฝั่งทะเลตะวันออก ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ซึ่งโครงการดังกล่าวมีจุดเริ่มต้นที่แยกทางหลวงหมายเลข 3161 (สุขุมวิท-อ่าวไข่) บริเวณอนุสาวรีย์สุนทรภู่ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง แนวถนนเลียบชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของจังหวัดระยอง ข้ามปากแม่น้ำพังราด เข้าสู่จังหวัดจันทบุรี ไปหาดคึกวิมาน อ่าวคู้กระเบน และปากน้ำจันทบุรี สิ้นสุดโครงการเชื่อมทางหลวงหมายเลข 3149 อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี เขตต่อเนื่องจังหวัดตราด รวมระยะทางประมาณ 111 กิโลเมตร ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 1,414,000,000 บาท ซึ่งได้แบ่งงานก่อสร้าง เป็น 6 ระยะ ดังนี้

ปี 2549 ระยะทาง 3.75 กิโลเมตร ใช้งบประมาณ 100,000,000 บาท

ปี 2550 ระยะทาง 11.9 กิโลเมตร ใช้งบประมาณ 182,000,000 บาท

ปี 2551 ระยะทาง 22.4 กิโลเมตร ใช้งบประมาณ 258,000,000 บาท

ปี 2552 ระยะทาง 34.1 กิโลเมตร ใช้งบประมาณ 326,000,000 บาท

ปี 2553 ระยะทาง 23.1 กิโลเมตร ใช้งบประมาณ 223,000,000 บาท

ปี 2554 และ 2555 ระยะทาง 17.8 กิโลเมตร ใช้งบประมาณ 325,000,000 บาท

นอกจากโครงการดังกล่าวจะเป็นทางเลือกในการเดินทางแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่บริเวณเลียบชายฝั่งตะวันออกรวม 28 แห่ง ซึ่งกรมได้ออกแบบและก่อสร้างจุดชมวิวจำนวน 21 แห่ง ตกแต่งภูมิทัศน์สวยงาม มีเส้นทางจักรยานและจุดพักรถ 3 แห่ง

อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์ของผู้เสนอโครงการ ก็คือนายจิโรชิตี ปัญญาประดิษฐ์ ถนนผู้อำนวยการแขวงทางที่ 2 จังหวัดระยอง กล่าวว่า เฉลิมบูรพาชลทิต เป็นโครงการก่อสร้างถนนบริเวณภาคตะวันออก ซึ่งผ่าน 3 จังหวัด คือ จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ซึ่งจากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ผู้อำนวยการทางหลวงชนบทระยอง¹ ประกอบกับข้อมูลเอกสาร ระบุว่าวัตถุประสงค์หลักของถนนเส้นนี้ กล่าวคือ เป็นโครงการก่อสร้างเพื่อรองรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของภาคตะวันออก รูปแบบการก่อสร้างถนนมีลักษณะเลียบชายหาด 2 ช่องทางจราจร กว้าง 7 เมตร มีไหล่ทางกว้างข้างละ 1.50 เมตร บริเวณสองข้างทางจะมีพื้นที่ ที่สามารถปลูกต้นไม้ได้ โดยบริเวณสองข้างทาง จะมีการก่อสร้างที่พักริมทาง และจุดชมทิวทัศน์ ตลอดสาย

โครงการถนนเลียบชายฝั่งทะเลเส้นนี้จะเริ่มตั้งแต่บริเวณอ่าวไข่ ใกล้แหลมแม่พิมพ์ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง มีแนวเลียบชายฝั่งทะเลผ่านปากน้ำประแสร์ ปากน้ำพังราด ซึ่งเป็นเขตติดต่อกับจังหวัดระยองกับอำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรีผ่านเขตพื้นที่อำเภอท่าใหม่ ผ่านปากน้ำแฉมหนู

¹ นายจิโรชิตี ปัญญาประดิษฐ์, สัมภาษณ์, 15 มิถุนายน 2557

เลียบชายฝั่งทะเลผ่านปากแม่น้ำจันทบุรี อำเภอแหลมสิงห์ อำเภอขลุง ผ่านปากน้ำเวฬุเข้าสู่พื้นที่จังหวัดตราด สิ้นสุดโครงการที่บ้านบางกระดาน อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ซึ่งจะผ่านจุดสำคัญ ๆ ที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวและเป็นจุดขายของพื้นที่ หากโครงการดังกล่าวแล้วเสร็จจะสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ชุมชน โดยคาดหวังชุมชนสามารถนำสินค้าโอท็อปมาจำหน่ายบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และเส้นทางที่ตัดผ่านชุมชน รวมถึงเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลเชิงอนุรักษ์ได้อย่างสะดวก พร้อมทั้งสร้างเม็ดเงินหมุนเวียนเข้าสู่ประเทศ

ปัจจุบันโครงการก่อสร้างถนนบูรพาชลทิศดำเนินไปประมาณร้อยละ 80 และคาดว่าจะแล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. 2554 อย่างไรก็ตาม ได้มีหลายฝ่ายตั้งคำถามต่อการก่อสร้างถนนเส้นดังกล่าวว่า บริเวณข้างทางเป็นพื้นที่ป่าสองข้างทาง โดยไม่มีบ้านเรือนประชาชน 2 ข้างทาง ทำให้เส้นทางนี้ไม่มีรถสัญจรผ่านไปมาเท่าที่ควร เนื่องจากเป็นเส้นทางที่เปลี่ยวมาก ทั้ง ๆ ที่ชื่อโครงการถนนเลียบชายทะเล แต่ไม่สามารถมองเห็นทะเลได้เลย มีเพียงป่าแสมและบ่อกึ่งกุลาดำเท่านั้น เป็นต้น

ภาพประกอบที่ 3 จุดชมวิวบริเวณเนินนางพญา จังหวัดจันทบุรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาพประกอบที่ 4 ลักษณะของถนนเฉลิมบูรพาชลทิต

ถนนเฉลิมบูรพาชลทิตบทบาทในการรองรับการท่องเที่ยว

ถนนเฉลิมบูรพาชลทิต มีระยะทางทั้งหมดกว่า 100 กิโลเมตร ลากยาวตั้งแต่ชลบุรี ผ่านแหลมแม่พิมพ์ จังหวัดระยอง ไปจนถึงจันทบุรี และตราด บางส่วนเป็นทางหลวงเดิม และมีการสร้างเพิ่มเติมเพื่อเชื่อมถนนเข้าด้วยกัน ให้เป็นถนนเพื่อการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลระดับสากลอย่างยั่งยืน (Scenic Route) แรกเริ่มเดิมทีกรมทางหลวงชนบท กระทรวงคมนาคม ตั้งใจจะแบ่งเบาปริมาณรถในถนนสุขุมวิท แต่ด้วยความที่เส้นทางหลายช่วงทอดยาวลัดเลาะริมทะเล ถนนสายรองจึงไม่ได้เป็นแค่ทางเลือกแต่กลายเป็นจุดหมายใหม่ของบรรดานักท่องเที่ยวโดยเฉพาะนักปั่นทั้งหลาย

จุดเด่นที่สุดของถนนเฉลิมบูรพาชลทิต คือนอกจากจะมีช่องทางกว้าง ๆ สำหรับรถยนต์แล้วยังแบ่งที่ว่างขนาดพอเหมาะให้จักรยาน ซึ่งตลอดเส้นทางสายนี้มีทั้งแหล่งท่องเที่ยวและร้านอาหารให้แวะพักทักทายคนท้องถิ่นเป็นระยะ ๆ โดยจุดชมวิวที่นักท่องเที่ยวนิยมที่สุดคือ ทางโค้งเลียบริมชายทะเลบริเวณหาดคุ้งวิมาน

คุ้งวิมาน หาดนี้เป็นชายหาดที่มีชื่อเสียงหาดหนึ่งของจังหวัดจันทบุรี น้ำทะเลค่อนข้างใสสะอาด บรรยากาศเงียบสงบ เหมาะกับการพักผ่อน พิกัดที่ตั้งอยู่ในอำเภอนายายอาม หากใครอยากลงเล่นน้ำทะเลแนะนำแวะตรงช่วงกลาง ๆ เพราะหาดคุ้งวิมานช่วงเหนือและใต้ เป็นโขดหินเหมาะกับการตกปลามากกว่า จุดชมวิวอีกแห่งหนึ่งก็คือ **จุดชมวิวเนินนางพญา** เป็นเนินเขาเล็กๆ เหมาะอย่างยิ่งสำหรับการชมทัศนียภาพของอ่าวคุ้งวิมาน และยังได้เห็นความสวยงามของถนนที่โค้งอ้อมแนวเขาเคียงข้างท้องทะเลอย่างลงตัว **อ่าวคุ้งกระเบน** เป็นที่ตั้งของ **ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ** เหมาะอย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนและ

สัตว์น้ำนานาชนิดที่ อาศัยอยู่ร่วมกันในบริเวณนี้ เพื่อหาความรู้บนสะพานเดินศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน ที่ตั้งอยู่ตรงข้ามศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ เส้นทางนี้ยาวประมาณ 1,600 เมตร มีจุดสื่อความหมายธรรมชาติเป็นระยะ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจว่าไม่หลากหลายชนิดในป่าชายเลนก็อยู่ร่วมกันอย่างไร มีประโยชน์กับเราอย่างไร เช่น ลำพูทะเล ที่งอกได้ดีในดินปนทรายจะเป็นผู้สะสมดินเลนทะเลเพื่อเตรียมพื้นที่ให้ไม้ อื่นได้งอกงามและก่อประโยชน์เป็นทอด ๆ ต่อกันไป นอกจากนี้ที่นี่ยังเป็นแหล่งอาหารธรรมชาติ ตลอดจนแหล่งสมุนไพรสำหรับชุมชนที่อาศัยอยู่โดยรอบด้วย และสถานที่ท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งคือ สะพานเฉลิมพระเกียรติ (ปากน้ำแฉมหนู) ตำบลตะกาดแก้ว อำเภอกำแพงแสน จุฑนี้เป็นสะพานเชื่อมข้ามทะเลระยะทางประมาณ 500 เมตร สามารถมองเห็นทั้งทะเล ภูเขาและวิถีชาวประมง ใกล้เคียง ๆ กันมีท่าเทียบเรือขนาดเล็ก ตอนเย็นจะเห็นเรือประมงออกหาปลา ชิมอาหารทะเลสด สามารถเลือกซื้อจากชาวประมงที่นำมาขายด้วยตัวเอง

จะเห็นได้ว่าบทบาทที่แท้จริงของถนนดังกล่าว จะรองรับการท่องเที่ยวเป็นหลักสำคัญ ส่วนเป็นเส้นทางในการระบายรถจากถนนสุขุมวิทยังไม่ชัดเจนมากนัก เพราะถนนเฉลิมบูรพาชลทิต เป็นถนนแบบเส้นทางสวนกันได้ และเป็นลักษณะโค้งไปมา ทำให้ผู้ขับขี่ไม่สามารถทำความเร็วในขณะที่ขับรถได้มากนัก จึงเป็นที่แน่ชัดว่าเป็นถนนแห่งการท่องเที่ยวหรือรองรับการท่องเที่ยวจริง ๆ อย่างไรก็ตามในส่วนของบทต่อ ๆ ไปนั้น คณะผู้วิจัยมีคำถามที่สำคัญว่าการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในบริเวณพื้นที่ข้างต้นนั้น ประชาชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์อะไรบ้าง หรือการท่องเที่ยวนำพาซึ่งความยากลำบากในวิถีชีวิตของพวกเขา รวมทั้งสิทธิในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หลังจากถนนเส้นนี้ถูกสร้างขึ้น โดยทำให้ประชาชนท้องถิ่นถูกมองว่าเป็นเพียงผู้อาศัยบริเวณถนนดังกล่าวเท่านั้น หรือว่าประชาชนท้องถิ่นเหล่านั้นจะเป็นผู้ร่วมกำหนดชะตาชีวิตของถนนเส้นนี้ ร่วมกับองค์กรของรัฐ โดยคณะผู้วิจัยจะของกล่าวในส่วนต่อไป

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี